

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa T. E. i M. B.

przeciwko M. P. , M. D. i Telewizji (...)

Spółce Akcyjnej w W.

o ochronę dóbr osobistych, sygn. akt I C (...),

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 maja 2020 r.,

na skutek wystąpienia Sądu Okręgowego w Z.

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu

art. 44¹ k.p.c.,

odmawia przekazania sprawy.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Z. wystąpił na podstawie art. 44¹ k.p.c. o przekazanie do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu sprawy z powództwa T. E. i M. B. przeciwko M. P. , M. D. i Telewizji (...) S.A. w W. o ochronę dóbr osobistych, których naruszenie wiąże z emisją w programie telewizyjnym i umieszczeniem na stronach internetowych przez pozwaną Telewizję reportażu „E.” autorstwa pozwanych dziennikarzy, przedstawiającego powodów w bardzo złym świetle.

Sąd Okręgowy uzasadnił potrzebę powierzenia sprawy do rozpoznania innemu sądowi tym, że - na co pozwani zwrócili uwagę w odpowiedzi na pozew – pozwana Telewizja (...) SA zajmowała się w swoich programach nieprawidłowościami (w jednym materiale ewentualną korupcją, a w drugim prywatną sprawą sędziego) w zielonogórskim wymiarze sprawiedliwości, a także

podejrzewanymi nadużyciami (związanymi z udzielaniem nieoprocentowanych pożyczek sędziom) w Sądzie Apelacyjnym w (...), przy czym jeden z poświęconych tym zagadnieniom reportaży przygotował pozwany M. P. . Zdaniem Sądu, w takiej sytuacji w opinii publicznej może powstać przekonanie, że wnioskujący Sąd nie będzie wystarczająco bezstronny przy jej rozpatrywaniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepisy kodeksu postępowania cywilnego określające właściwość sądu nawiązują do przewidzianego art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, przysługującego każdemu prawa do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014 r., III CZP 66/14, OSNC 2015, nr 6, poz. 71 i cytowane w niej orzecznictwo). Wszelkie wyjątki wprowadzające wyłom w ustawowo określonym, przewidywalnym porządku wyznaczającym kryteria, według których dany sąd jest tym, który powinien rozpoznać konkretną sprawę, muszą więc być interpretowane ściśle, zwłaszcza jeśli oparte są na kryteriach ocennych. Taki właśnie, ocenny charakter ma art. 44¹ k.p.c. wskazany przez Sąd Okręgowy jako podstawa jego wystąpienia. Przepis ten został wprowadzony do systemu prawnego ustawą z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r., poz. 1469) i uprawnia Sąd Najwyższy do przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

Decyzja o wykorzystaniu przewidzianej w tym przepisie możliwości przekazania sprawy innemu sądowi, niż wyznaczony przez przepisy kodeksowe, ma służyć zapewnieniu realizacji przysługującego każdemu prawa do sądu spełniającego standardy konstytucyjne, a więc rozpoznającego sprawę w sposób bezstronny i niezawisły, bez nieuzasadnionej zwłoki. Jeśli chodzi o cechę bezstronności, art. 44¹ k.p.c. kładzie nacisk na zewnętrzne wrażenie, jakie odnieść może społeczeństwo w konkretnych okolicznościach sprawy.

Wystąpienie sądu właściwego oparte na podstawie tego przepisu wymaga więc wskazania przez ten sąd, że przeprowadzenie przezeń postępowania w sprawie niewątpliwie wystawiałoby na szwank dobro wymiaru sprawiedliwości pojmowane w znaczeniu konstytucyjnym, i do przedstawienia okoliczności potwierdzających jego stanowisko (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2020 r., IV CO 44/20, niepubl. i cytowane w nim orzecznictwo).

Sąd Okręgowy powielił argumenty pozwanych. Wskazał na emitowane przez pozwaną Telewizję materiały krytyczne dotyczące dwóch sędziów tego Sądu oraz na krytyczny reportaż odnoszący się do kilku sędziów Sądu Apelacyjnego w (...). We wszystkich wypadkach zarzuty nie wiązały się jednak w żaden sposób z niniejszą sprawą. Pozwana Telewizja emituje wiele programów krytycznych wobec sądów i sędziów, przygotowywanych przez różnych dziennikarzy, gdyby więc uznać, że tego rodzaju ogólna przyczyna, niepowiązana z konkretną sprawą, której dotyczy wniosek miałyby stanowić wystarczające wypełnienie przesłanek zastosowania art. 44¹ k.p.c., okazałoby się, że w sprawach, w których występuje pozwana orzekać mogłoby niewiele polskich sądów. Konieczność ścisłej wykładni art. 44¹ k.p.c. wymaga, by – w razie odwołania się do obawy społecznego odbioru sądu jako stronniczego – podstawy wnioskowania wskazywały tego rodzaju zdarzenia, które – oceniane z punktu widzenia przeciętnego obywatela – mogą takie wątpliwości wzbudzić. Krytyczne materiały o dwojgu sędziach z Sądu Okręgowego w Z., publikowane już dość dawno i nie dotyczące składu wylosowanego do rozpoznania niniejszej sprawy takich wątpliwości nie wywołują. Zupełnie zaś nie uzasadnia ich publikacja o pożyczkach udzielanych sędziom Sądu Apelacyjnego w (...).

Sposób ujęcia wątpliwości przez pozwanych wskazuje przy tym raczej na ich dążenie do przekazania sprawy do sądu, który będzie dla nich wygodniej usytuowany, niż na dostrzeżenie realnych przesłanek do podejrzewania stronnictwa przy rozpoznawaniu sprawy przez Sąd występujący.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przekazania sprawy.

aj